

КЛІНІЧНЕ ЗНАЧЕННЯ НЕІНВАЗИВНИХ ТЕСТІВ У ДІАГНОСТИЦІ *HELICOBACTER PYLORI*-ІНФІКУВАННЯ ДІТЕЙ З ХРОНІЧНИМ ГАСТРИТОМ

Лукашук В.Д., Алі Самех Алі, Шевцова О.М., Баб'як В.І., Палазник Н.О.

Національний медичний університет імені О.О.Богомольця, Київ, Україна

p5ntu@ukr.net

Рецензенти: проф. Тяжка О.В., доц. Єсіпова С.І.

Актуальність. Немає єдиної думки про переваги використання різних діагностичних тестів для оцінки *H. pylori*-статусу в педіатричній практиці.

Мета: порівняти ¹³С-сечовинний дихальний тест і тести для визначення антитіл до *H. pylori* сироватки крові для оцінки *H. pylori*-статусу у дітей з хронічним гастритом.

Матеріали та методи. У 66 дітей у віці 6-17 років з верифікованим діагнозом хронічний гастрит виявляли *H. pylori*-інфекцію гістологічним і бактеріоскопічним методами, визначали в сироватці антитіла до *H. pylori* класів IgA і IgG методом імуоферментного аналізу (тест-системи “*Helicobacter pylori* ELISA”, Biohit, Фінляндія). Проводили ¹³С-сечовинний дихальний тест. Визначали чутливість і специфічність кожного тесту.

Результати. У 58 із 66 обстежених дітей виявлено дійсно позитивні результати інфікування *H. pylori*. Тривалість хронічного гастриту: до 1 року – у 13 дітей; 1-3 роки – у 21 дитини; понад 3-5 років – у 32 дітей. Тривалість інфікування *H. pylori*: до 1 року – у 8 дітей; 1-2 роки – у 16; 2-3 роки – у 21; 4-5 років – у 9 дітей; понад 5 років – у 4 дітей. Встановили, що ¹³С-сечовинний дихальний тест має високі чутливість і специфічність – 96,5 % і 87,5 %, відповідно. Серологічні тести визначення в крові IgG і IgA до *H. pylori*: чутливість – 86,7 % і 77,3 %; а специфічність – 69,2 % і 53,8 %, відповідно. *H. pylori*“+”-статус дитини з хронічним гастритом, за результатами ¹³С-сечовинного дихального тесту і серологічних тестів, є критерієм відбору хворого для проведення антигелікобактерної терапії.

Висновки. ¹³С-сечовинний дихальний тест та серологічні тести не є еквівалентними для характеристики змін у шлунку при *H. pylori*, але доповнюють один одного при визначенні *H. pylori*-статусу.

Ключові слова: хронічний гастрит, інфекція *H. pylori*, ¹³С-сечовинний дихальний тест, антитіла до *H. pylori* сироватки крові, *H. pylori*-статус, діти.

Актуальність. Актуальність удосконалення діагностики хронічного гастриту (ХГ) обумовлена його значною поширеністю – 50-70 % в структурі хронічної патології органів травлення у дітей [1, 2, 7], та рецидивуючим перебігом [8, 10, 14].

Загальновідомо, що інфікування *H. pylori* частіше відбувається у дитячому віці [2, 4]. Впроваджуються рекомендації п'яти Маастрихтських консенсусів із діагностики та лікування *H. pylori*-інфекції у дорослих (1996, 2000, 2005, 2010, 2015pp.) [12], а в педіатричній практиці – чисельні настанови ESPGHAN (European Society for Paediatric Gastroenterology Hepatology and Nutrition) and NASPGHAN (North American Society for Pediatric Gastroenterology, Hepatology and Nutrition) за період 1996-2011 pp. [10]. Золотим стандартом визначення *H. pylori* у дорослих з хронічною гастродуоденальною патологією є інвазивні методи: езофагогастродуоденоскопія (ЕГДС) та дослідження біоптатів слизової оболонки шлунка (СОШ) [3, 11]. Оскільки у дітей під час ЕГДС є високий ризик інфікування *H. pylori* та вірусами гепатиту В та С [6], то в педіатричній практиці використовують неінвазивні безпечні методи для виявлення інфікування *H. pylori* у випадках протипоказань до проведення ЕГДС та/або

біопсії СОШ, а також для визначення *H. pylori*-статусу дитини. Інфікованим *H. pylori* доцільно запропонувати антигелікобактерну терапію (АГБТ), за відсутності протипоказань [14].

Відомо, що ¹³С-сечовинний дихальний тест та визначення сироваткових антитіл до *H. pylori* складають основу обстеження на *H. pylori* інфекцію [5, 7, 9]. Виникає питання, які переваги має кожен із зазначених методів в педіатричній практиці? Оскільки відомі переваги кожного із них [5, 7, 14]. Так, одні автори зазначають, що ¹³С-сечовинний дихальний тест наближається до еталонного методу виявлення інфікування *H. pylori*, бо не залежить від умов транспортування зразка та не впливає на інтерпретацію результату дослідження [9]. Інші автори зазначають, що точність визначення сироваткових антитіл до *H. pylori* наближається до ¹³С-сечовинного дихального тесту. Використання зазначених тестів сприяє зручності, доступності і невисока вартість. У дітей дошкільного віку можуть виникати труднощі дихати в трубку, в той час як простіше зробити забір зразка сироватки крові для аналізу. Зазначені тести можуть бути взаємозамінними у дітей шкільного віку [4].

Результати дихального та серологічних тестів мають різну чутливість та специфічність для оцінки змін

в шлунку при гелікобактерній інфекції і можуть не співпадати: у разі різної тривалості інфікування *H. pylori* будуть різні результати визначення антитіл до *H. pylori* класу IgA та/або антитіл до *H. pylori* класу IgG; у разі локальної колонізації шлунку і ступеню обсіменіння СОШ будуть позитивними як дихальний, так і серологічні тести з урахуванням активності запалення СОШ – стадії загострення чи ремісії хвороби. Дихальний тест виявляє *H. pylori* у разі контамінації *H. pylori* СОШ, а серологічні тести виявляють інфікування *H. pylori* і стадійність хронічного гастриту.

Крім того, при позитивному дихальному тесті *H. pylori* має бути живим в організмі хазяїна, а для серологічного тесту це не основне. Чинники транспортування зразків також враховують при визначенні, який із зазначених тестів буде використано. Деякі експерти вважають, що серологічні тести є більш точними у немовлят і дітей дошкільного віку як оптимальні саме для дітей зазначеного віку. З огляду на плюси та мінуси, ^{13}C -сечовинний дихальний та серологічні тести мають свої переваги і недоліки. Деякі експерти рекомендують поєднувати ці два методи або повторно використовувати один з них [5].

Сечовинний дихальний тест є високоспецифічним та кількісним для оцінки активності уреаз в СОШ, і є чітка різниця між негативним тестом і позитивним тестом. Серологічні тести виявляють сироваткові антитіла до *H. pylori* і результати можуть бути негативними або позитивними. Отже, у дітей з *H. pylori*“-”-статусом результат буде негативний у разі негативного сечовинного дихального тесту і негативного серологічного тесту; у дітей з *H. pylori*“+”-статусом – позитивним, якщо результат одного із зазначених методів буде позитивним [13].

Серологічні тести залишаються стандартним неінвазивним методом первинної діагностики інфекції *H. pylori*. Використовують різні тест-системи для визначення антитіл до *H. pylori* з різною чутливістю та специфічністю. В ранніх дослідженнях інфікування *H. pylori* було встановлено високу кореляцію між серопозитивністю і показниками активної інфекції, тому у дітей доцільно враховувати *H. pylori*-статус на основі неінвазивних методів [4, 9], а активність *H. pylori*-інфікування – за результатами серологічного тесту (визначення антитіл до *H. pylori* IgA та/або визначення антитіл до *H. pylori* IgG). Серологічні методи мають перевагу, оскільки вони неінвазивні і їх легко виконати.

У дитини, в якій серологічне дослідження проводиться вперше, і яка останнім часом не отримувала антибіотики, зокрема і АГБТ, позитивний результат тесту вказує на інфікування її *H. pylori* [13], і за результатами цього тесту можна оцінити *H. pylori*-статус дитини. Для підтвердження зазначеного доцільно провести і інші неінвазивні тести (^{13}C -сечовинний дихальний або визначення антигенів *H. pylori* у випорожненнях) [7]. На цій основі в останніх Маастрихтських-V рекомендаціях серологічні тести

використовують як маркери діагностики *H. pylori* інфікування, особливо в епідеміологічних дослідженнях, але не як критерії ефективності АГБТ, тому що антитіла зберігаються протягом 3-4 місяців або навіть років після ерадикації *H. pylori* [13].

Серологічні тести частіше використовують для тестування старших дітей, як і дорослих, які ще не отримували АГБТ [4]. Інші автори вважають, що дихальний тест є більш точним у старших школярів. Зазначені методи можна поєднувати або двічі повторювати один із них з урахуванням конкретної ситуації [9].

Все вищезазначене спонукало нас проаналізувати результати дихального і серологічного тестів у дітей з верифікованим діагнозом ХГ.

Мета: вивчити ^{13}C -сечовинний дихальний тест та результати визначення антитіл до *H. pylori* сироватки крові для оцінки *H. pylori*-статусу дітей з хронічним гастритом.

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ

У 66 дітей з верифікованим діагнозом хронічний гастрит (вік 6–17 років) для виявлення *H. pylori*-інфікування використовували гістологічний та бактеріоскопічний методи, а також визначали в сироватці крові: антитіла до *H. pylori* IgA методом імуноферментного аналізу з використанням тест-системи “*Helicobacter pylori* IgA ELISA” (Biohit, Фінляндія); антитіла до *H. pylori* IgG методом імуноферментного аналізу з використанням тест-системи “*Helicobacter pylori* IgG ELISA” (Biohit, Фінляндія). Проводили ^{13}C -сечовинний дихальний тест – непряме біохімічне визначення уреазної активності *H. pylori* *in vivo* [9]. Збирали перший зразок видихуваного повітря “0 хвилини”, після чого дитина приймала 75 мг (при масі тіла понад 30 кг) або 50 мг (при масі тіла менше 30 кг) тест-напою з ^{13}C -сечовиною. Через 30 хвилин збирали другий зразок “30 хвилини”. Обидва зразки аналізували на спектроскопі IRIS (Wagner Analysen Technik Vertriebs GmbH, Німеччина).

Ендоскопічно виявляли у всіх обстежених дітей нодулярний гастрит та/або еритему. Діагностику морфологічних форм хронічного гастриту проводили на підставі критеріїв “Сіднейської класифікації” (1990) та її модифікації (Х’юстон, 1996). Оцінку морфологічних змін біоптатів СОШ проводили у відповідності з візуально-аналоговою шкалою Л.І. Аруїна. У всіх обстежених дітей при гістологічному дослідженні виявлено мононуклеарну інфільтрацію власної пластинки слизової оболонки, майже у всіх встановлено активний хронічний антральний гастрит (нейтрофільна інфільтрація); поверхневий гастрит у 36 дітей (62,1 %), дифузний гастрит з ураженням залоз без атрофії з фолікулярною гіперплазією у 22 (37,9 %).

Оцінку обсіменіння *H. pylori* СОШ проводили за 3 ступенями: I – до 20 мікробних тіл *H. pylori* в полі

зору; II – 21-50; III ступінь – понад 50 мікробних тіл *H. pylori* в полі зору. При гістологічному дослідженні біоптатів СОШ I ступінь обсіменіння *H. pylori* виявлено у 29 (43,9 %), II ступінь – у 23 (34,8 %), III – у 14 (21,3 %) дітей.

Для встановлення чутливості та специфічності кожного з методів діагностики *H. pylori*, антитіл до *H. pylori* в сироватці крові та ^{13}C -сечовинного дихального тесту, їх результати співставляли з такими двох еталонних методів детекції *H. pylori* (гістологічного та бактеріоскопічного дослідження біоптатів СОШ). У разі співпадіння позитивного результату аналізованого тесту з позитивними результатами еталонних методів аналізований тест оцінювали як дійсно позитивний. Якщо позитивному результату аналізованого тесту відповідав негативний результат еталонних методів, його оцінювали як хибнопозитивний. У разі співпадіння негативних результатів аналізованого тесту з негативним результатом еталонних методів аналізований тест оцінювали як дійсно негативний. Якщо негативному результату аналізованого тесту відповідав позитивний результат еталонних методів, то його оцінювали як хибнонегативний.

Статистичну обробку результатів дослідження проводили з використанням пакета прикладних програм “STATISTICA 7.0”. Розраховували середнє арифметичне (M), похибку середньоарифметичного (m) та 95% довірчий інтервал (95% ДІ). Відмінності між показниками вважалися статистично значущими при $p \leq 0,05$.

Чутливість та специфічність аналізованого методу розраховували за формулами:

$$\text{Чутливість} = \frac{D_{\text{п}}}{D_{\text{п}} + X_{\text{н}}} \times 100\%,$$

ДП – кількість дійсно позитивних результатів,
ХН – кількість хибнонегативних результатів.

$$\text{Специфічність} = \frac{D_{\text{н}}}{D_{\text{н}} + X_{\text{п}}} \times 100\%,$$

ДН – кількість дійсно негативних результатів,
ХП – кількість хибнопозитивних результатів.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Тривалість хронічного гастриту у обстежених дітей була різною: до 1 року – у 13 дітей, 1-3 роки – у 21 дітей, тривалість понад 3-5 років – у 32 дітей.

Тривалість інфікування *H. pylori* складала: інфікування до 1 року – у 8 дітей, 1-2 роки – у 16, 2-3 роки – у 21, інфікування 4-5 років – у 9, інфікування понад 5 років – у 4 дітей.

Показники інфікування *H. pylori* у обстежених дітей у віці 7-11 років та 12-17 років були однаковими – 53,4 % і 46,6 %, відповідно.

У 58 дітей із 66 обстежених, за результатами еталонних методів, виявлено дійсно позитивні результа-

ти дослідження. Дійсно позитивні результати ^{13}C -сечовинного дихального тесту встановлено у 56 дітей, і лише у 1 дитини результат був хибнопозитивним (результат еталонних методів – негативний). Показники ^{13}C -сечовинного тесту у дітей з ХГ: медіана складала $19,8 \pm 11,36 \text{ ‰}$, 95 % ДІ = $0-45,1 \text{ ‰}$. Показник ^{13}C -сечовинного дихального тесту не залежав від ступеню обсіменіння *H. pylori* СОШ у обстежених дітей.

При ХГ, асоційованому з *H. pylori*, в стадії загострення у 20 дітей з низькими показниками активності інфекції *H. pylori* (антитіла до *H. pylori* класу IgA – відсутні) були наявні антитіла класу IgG, а у 26 дітей були високі показники активності інфекції *H. pylori* (антитіла до *H. pylori* IgA та IgG наявні). Серед них переважали діти з нетривалим інфікуванням *H. pylori*. У 10 дітей, *H. pylori* серопозитивних, показники активності *H. pylori* були негативними (негативні результати визначення антитіл до *H. pylori* класу IgA або позитивні результати визначення антитіл до *H. pylori* класу IgG). Таким чином, в стадії загострення ХГ спостерігаються високі показники активності інфекції *H. pylori* (високі титри антитіл до *H. pylori* класу IgA).

Основним завданням нашого дослідження є співставлення результатів ^{13}C -сечовинного дихального тесту та визначення антитіл до *H. pylori* у 66 хворих на ХГ. Результати визначення антитіл до *H. pylori* та ^{13}C -сечовинного дихального тесту у 66 хворих на ХГ в стадії загострення наведено в таблиці.

Вочевидь, дійсно позитивні та дійсно негативні результати ^{13}C -сечовинного дихального тесту виявлено у 56 і 7 дітей, відповідно. За цими показниками, розраховано чутливість та специфічність: 96,5 % і 87,5 %, відповідно.

Порівняльна оцінка ^{13}C -сечовинного дихального тесту в діагностиці *H. pylori*-інфікування дітей з хронічним гастритом показала високу його чутливість та високу специфічність. Власні результати збігаються з даними інших дослідників [5, 9].

Результати визначення антитіл до *H. pylori* також наведено в таблиці. Дійсно позитивні та дійсно негативні результати визначення антитіл до *H. pylori* класу IgA виявилися у 41 і 7 хворих, відповідно; чутливість та специфічність цього тесту – 77,3 % та 53,8 %, відповідно. Дійсно позитивні та дійсно негативні результати визначення антитіл до *H. pylori* класу IgG виявлено у 46 і 9 хворих, відповідно; чутливість та специфічність методу – 86,7 % та 69,2 %, відповідно.

Провели порівняння чутливості та специфічності зазначених двох серологічних тестів і встановили, що високі показники чутливості та специфічності властиві тесту визначення антитіл до *H. pylori* класу IgG сироватки крові: чутливість – 86,7 %, специфічність – 69,2 %, а невисокі – методу визначення антитіл до *H. pylori* класу IgA.

Порівняльна оцінка чутливості серологічних тестів із ^{13}C -сечовинним дихальним тестом встано-

Таблиця

Чутливість та специфічність ^{13}C -сечовинного дихального тесту та тестів визначення антитіл до *H. pylori* у сироватці крові у дітей з хронічним гастритом, в стадії загострення

Результати дослідження	Референтні норми еталонних методів	^{13}C -сечовинний дихальний тест	Антитіла до <i>H. pylori</i> у сироватці крові	
			IgA	IgG
Дійсно позитивний	58	56	41	46
Дійсно негативний	8	7	7	9
Хибнопозитивний	–	1	6	4
Хибнонегативний	–	2	12	7
Чутливість, %	–	96,5	77,3	86,7
Специфічність, %	–	87,5	53,8	69,2

вила, що найвища чутливість у ^{13}C -сечовинного дихального тесту – 96,5 %, а також висока його специфічність – 87,5 %. Зазначене свідчить, що серологічні тести та ^{13}C -сечовинний дихальний тест є взаємозамінними та можуть доповнювати один одного, але у дітей старшого шкільного віку слід надавати перевагу ^{13}C -сечовинному дихальному тесту (не складно зібрати два зразки), що співпадає з рекомендаціями інших дослідників [3, 5, 9].

Всі 58 хворих на ХГ, асоційований з *H. pylori*, отримували АГБТ на основі препарату вісмуту: 33 дитини отримували послідовну антигелікобактерну терапію – спочатку 5-денний подвійний комплекс (препарат вісмуту + амоксицилін), а в наступні 5 днів – потрійний комплекс (препарат вісмуту + амоксицилін + кларитроміцин); тривалість курсу лікування – 10 днів; 25 дітей – трикомпонентну 7-денну АГБТ (препарат вісмуту + амоксицилін + кларитроміцин).

Проаналізували показник неуспішної ерадикації у співставленні з базальними результатами серологічних тестів і встановили, що при відборі дітей з ХГ для проведення АГБТ слід враховувати: серопозитивні показники *H. pylori* IgG та високі показники активності інфекції *H. pylori* (позитивні результати визначення антитіл до антигену *H. pylori* класу IgA) є показанням для проведення АГБТ дітям з ХГ в стадії загострення; серопозитивні показники *H. pylori*, але за негативних показників активності інфекції *H. pylori* (негативні результати визначення антитіл до антигену *H. pylori* класу IgA), з тривалим стажем інфікування *H. pylori*, – бажано не поспішати з призначенням АГБТ, оскільки у цих дітей спостерігається неуспішна ерадикація *H. pylori*.

Таким чином, проведене нами дослідження продемонструвало доцільність оцінки у конкретної дитини її *H. pylori*-статусу на основі ^{13}C -сечовинного дихального тесту та серологічних тестів. *H. pylori*^{“+”}-статус дитини з ХГ є критерієм відбору хворого для проведення АГБТ. Невисока вартість серологічних тестів, зручність та їх доступність в порівнянні з іншими методами діагностики *H. pylori* визначає їх клінічне значення в педіатричній практиці для визначення *H. pylori*-статусу.

В підсумку можна заключити, що ^{13}C -сечовинний дихальний тест та серологічні тести не є еквівалентними для характеристики змін у шлунку при гелікобактерній інфекції, але вони можуть слугувати діагностичними критеріями *H. pylori*-інфікування та маркерами оцінки *H. pylori*-статусу.

Перспективи подальших досліджень полягають в комплексній оцінці клінічного значення всіх доступних неінвазивних методів, в тому числі ^{13}C -сечовинного дихального тесту та стул-тесту для первинної діагностики *H. pylori*-інфікування у дітей з ХГ.

ВИСНОВКИ

У дітей з хронічним гастритом доцільно діагностувати інфікування *H. pylori* з використанням як інвазивних, так і неінвазивних методів.

H. pylori^{“+”}-статус дитини з хронічним гастритом, за результатами ^{13}C -сечовинного дихального тесту і серологічних тестів, є показанням для проведення антигелікобактерної терапії.

^{13}C -сечовинний дихальний тест та серологічні тести є діагностичними критеріями *H. pylori*-інфекції та критеріями оцінки *H. pylori*-статусу дитини. Серологічні тести і ^{13}C -сечовинний дихальний тест доповнюють один одного при визначенні *H. pylori*-статусу.

Конфлікт інтересів. Автори заявляють, що не мають конфлікту інтересів, який може сприйматися таким, що може завдати шкоди неупередженості статті.

Джерела фінансування. Ця стаття не отримала фінансової підтримки від державної, громадської або комерційної організацій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бекетова Г.В. Хронічні гастродуоденіти в дітей і підлітків / Г.В. Бекетова // Сімейна медицина. – 2009. – №2. – С. 52-57.
2. Волосовець О.П., Салтанова С.Д. Вплив проведення антигелікобактерної терапії *H. pylori*-інфікованим батькам на рівень реінфекції *H. pylori* у дітей з досягнутою ерадикацією // Здоров'я ребенка. – 2012. – № 2 (37). – С. 25-27.

3. Салтанова С.Д. Діагностична ефективність неінвазивних методів визначення *Helicobacter pylori* у дітей // Інфекційні хвороби. – 2012. – № 2 (68). – С. 59-63.
4. Calvet X. Accuracy of diagnostic tests for *Helicobacter pylori*: a reappraisal / X. Calvet, J. Sanchez-Delgado, A. Montserrat [et al.] // Clin. Infect. Dis. – 2009. – Vol. 48, No. 10. – P. 1385-1391.
5. Couturier M. *Helicobacter pylori* diagnostics and treatment: could a lack of universal consensus be the best consensus? // Clin. Chem. – 2014. – Vol. 60, No. 4. – P. 589-594.
6. Eisen G.M. Complications of upper GI endoscopy / T.N. Baron, J.A. Dominitz // Gastrointest. Endosc. – 2002. – Vol. 55, No. 7. – P. 784-793.
7. Iranikhah A. Stool antigen tests for the detection of *Helicobacter pylori* in children / A. Iranikhah, M.R. Ghadir, S. Sarkeshikian [et. al.] // Iran J. Pediatr. – 2013. – Vol. 23, No. 2. – P.138-142.
8. James R. Rick. In situ expression of cag A and risk of gastroduodenal disease in *H. pylori* infected children / J.R. Rick, M. Goldman, C. Semino-Mora [et al.] // J. Pediatr. Gastroenterol. Nutr. – 2010. – Vol. 50, No. 2. – P. 167-172.
9. Kindermann A. Influence of age on ¹³C-urea breath test results in children / A. Kindermann, H. Demmel-mair, B. Koletzko [et al.] // J. Pediatr Gastroenterol Nutr. – 2000. – Vol. 30. – P. 85-91.
10. Koletzko S. Evidence-based guidelines from ESPGHAN and NASPGHAN for *Helicobacter pylori* infection in children / S. Koletzko, N.L. Jones, K.J. Goodman / *H. pylori* Working Groups of ESPGHAN and NASPGHAN // J. Pediatr. Gastroenterol. Nutr. – 2011. – Vol. 53, No. 2. – P. 230-243.
11. Kyoto global consensus report on *Helicobacter pylori* gastritis / K. Sugano, J. Tack, E.J. Kuipers [et al.] / Faculty members of Kyoto Global Consensus Conference. – Gut. – 2015. – Vol. 64, No. 9. – P. 1353-1367.
12. Malfertheiner P. European *Helicobacter* Study Group. Management of *Helicobacter pylori* infection – the Maastricht IV / Florence Consensus Report / P. Malfertheiner, F. Megraud, C.A. O'Morain [et al.] // Gut. – 2012. – Vol. 61, No. 5.
13. Priya R. *Helicobacter pylori* serology testing is a useful diagnostic screening tool for symptomatic inner city children / R. Priya, J.F. Thompson, D. Pan // Acta Paediatrica. – 2017. – Vol. 106. – P. 470-477.
14. Tutar E. Endoscopic and histopathologic findings associated with *H. pylori* infection in very young children // Dig. Dis. Sci. – 2009. – Vol. 54. – No. 1. – P. 111-117.

Отримано 06.06.2017

КЛИНИЧЕСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ НЕИНВАЗИВНЫХ ТЕСТОВ В ДИАГНОСТИКЕ HELICOBACTER PYLORI-ИНФИЦИРОВАНИЯ ДЕТЕЙ С ХРОНИЧЕСКИМ ГАСТРИТОМ

Лукашук В.Д., Али Самех Али, Шевцова Е.Н., Бабьяк В.И., Палагнюк Н.А.

Национальный медицинский университет имени А.А.Богомольца, Киев, Украина

Актуальность. Нет единого мнения о преимуществах использования различных диагностических тестов для оценки *H. pylori* статуса в педиатрической практике.

Цель: сравнить ¹³C-уреазный дыхательный тест и тесты для определения антител к *H. pylori* в крови для оценки *H. pylori* статуса у детей с хроническим гастритом.

Материалы и методы. У 66 детей в возрасте 6-17 лет с верифицированным диагнозом хронический гастрит выявляли *H. pylori*-инфекцию гистологическим и бактериоскопическим методами, определяли в сыворотке антитела к *H. pylori* классов IgA и IgG методом иммуноферментного анализа (тест-системы “*Helicobacter pylori* ELISA”, Biohit, Финляндия). Проводили ¹³C-уреазный дыхательный тест. Определяли чувствительность и специфичность каждого теста.

Результаты. У 58 из 66 обследованных детей выявлено действительно положительные результаты инфицирования *H. pylori*. Давность хронического гастрита: до 1 года – у 13 детей; 1-3 года – у 21 ребенка; более 3-5 лет – у 32 детей. Давность инфицирования *H. pylori*: до 1 года – у 8 детей; инфицирование 1-2 года – у 16; 2-3 года – у 21; 4-5 лет – у 9 детей, более 5 лет – у 4 детей. Установили, что ¹³C-уреазный дыхательный тест имеет высокие чувствительность и специфичность – 96,5 % и 87,5 %, соответственно. Серологические тесты определения в крови IgG и IgA к *H. pylori*: чувствительность – 86,7 % и 77,3 %; а специфичность – 69,2 % и 53,8 %, соответственно. *H. pylori*^{с+}-статус ребенка с хроническим гастритом, по результатам ¹³C-уреазного дыхательного теста и серологических тестов, является критерием отбора больного для проведения антихеликобактерной терапии.

Выводы. ¹³C-уреазный дыхательный тест и серологические тесты не являются эквивалентными для характеристики изменений в желудке при *H. pylori*, но дополняют друг друга при определении *H. pylori*-статуса.

Ключевые слова: хронический гастрит, инфекция *H. pylori*, ¹³C-мочевинный дыхательный тест, антитела к *H. pylori* сыворотки крови, *H. pylori*-статус, дети

**CLINICAL VALUE OF NON-INVASIVE DIAGNOSTIC TESTS FOR HELICOBACTER
PYLORI INFECTION IN CHILDREN WITH CHRONIC GASTRITIS**

Lukashuk V.D., Ali Sameh Ali, Shevtsova O.M., Babyak V.I., Palahniuk N.O.

O.O. Bohomolets National Medical University, Kyiv, Ukraine

Relevance. To diagnose *H. pylori* infection in children various non-invasive tests are used, but their clinical value is not yet established.

The aim was to compare the 13C-urea breath test and tests for serum antibodies to *H. pylori* with histological and bacterioscopic methods for detection of *H. pylori* infection in children with chronic gastritis.

Patients and methods. Sixty-six children with chronic gastritis aged 6-17 years were tested for *H. pylori* infection using histological and bacterioscopic methods along with 13C-urea breath tests and tests for serum IgA and IgG antibodies to *H. pylori* ("*Helicobacter pylori* ELISA" test kits, Biohit, Finland). The sensitivity and specificity of each test were evaluated.

Results. Fifty-eight of 66 examined children were recognized as *H. pylori* positive. The duration of chronic gastritis in examined children: less than 1 year – in 13 children, 1-3 years – in 21 children, more than 3-5 years – in 32 children. The duration of *H. pylori* infection of less than 1 year was in 8 children, 1-2 years – in 16 children, 2-3 years – in 21 children, 4-5 years – in 9 children, the duration of more than 5 years was in 4 children. The 13C-urea breath test showed high sensitivity and specificity – 96.5% and 87.5%, respectively. The sensitivity of serological tests for serum IgG and IgA antibodies to *H. pylori* was 86.7% and 77.3%, respectively, and specificity was 69.2% and 53.8%, respectively. The *H. pylori*⁺-status determined by non-invasive tests in patients with chronic gastritis can serve as a criterion for selecting them for anti-*H. pylori* therapy.

Conclusions. The 13C-urea breath test and serological tests are not equivalent and thus cannot be used for assessing changes [HYPERLINK "https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/1568749"](https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/1568749)in [HYPERLINK "https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/1568749"](https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/1568749) [HYPERLINK "https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/1568749"](https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/1568749)the [HYPERLINK "https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/1568749"](https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/1568749)gastric mucosa colonized by [HYPERLINK "https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/1568749"](https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/1568749)HHYPERLINK "https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/1568749". [HYPERLINK "https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/1568749"](https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/1568749)pylori, but the [HYPERLINK "https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/1568749"](https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/1568749)above-mentioned tests can complement each other in evaluation of *H. pylori* status.

Keywords: chronic gastritis, *H. pylori* infection, the 13C-urea breath test, serum *H. pylori* antibodies, *H. pylori*-status, children.